

Melodifestivalen 2013

Proffsen i högform

”Melodifestivalen invaderar Göteborg”. Denna och liknande rubriker gick att läsa i Göteborgs lokaltidningar den andra veckan i februari. Men egentligen skulle man kunna tillägga att inte bara Göteborg, utan hela Sverige intagits av den storstilade turnén. Stad efter stad besöks. Fejjan går varm. Bloggar och TV-skärmar hemma går på högtryck. Åsikterna går isär om förträffligheten. Smaken är delad om musikutbudet som erbjuds. Tycka vad man vill, det spelar ingen roll. Melodifestivalen är en av de största evenemang varje år som involverar både ljus, ljud, scenteknik och broadcast – branschen vi jobbar i.

2 013 är dessutom inte ett år som alla andra när det gäller detta. Sverige tog hem segern förra året i den internationella finalen i Baku vilket medför privilegiet och den digra uppgiften att arrangera innevarande års final i vårt land. Så nu mobiliserar Sverige det mesta av det bästa – i alla fall när det gäller tekniken. Och det är ju den Monitor är intresserad av.

Det känns dock en smula underligt att

komma med i ett pressuppbåd som trängs i kö framför artister och programledare. Alla journalister vill intervjua dem och fråga om deras musik och uppträdanden. Alla journalister utom en, han från Monitor. Han är mest bara intresserad av vilken mikrofon de sjunger i, vilka högtalare som flygs upp i taket, vilka trådlösa system, mixrar, burkar som används och hur teknikerna upplever sitt jobb. Inte artisterna. De är inte alls intressanta. Ok, lite

intressanta är de väl, de skapar ju jobben att fixa tekniken.

Monitor planerar att täcka Eurovision Song Contest-finalen med en serie artiklar med reportage om all state of the art teknologi som kommer att användas i Malmö senare i år. Men vi börjar redan nu med att besöka en av deltävlingarna i den svenska uttagningen, Melodifestivalen. Vi väljer Göteborg. Scandinavium är ortens berömda arena och det är där ”Mello”

ska genomföras. Vi tittar in dagen innan direktsändningen eftersom det då är möjligt att få en pratstund med några av teknikerna.

Ljusa idéer

Monitor får en extra tidig specialguidning av Maria Fornemo, pressansvarig, och kommer in genom artistingången eftersom de ännu inte öppnat för vanlig press. Genast stöter vi på Ola Melsing, som kommer att vara TD (Technical Director) för Eurovision i maj. Vi växlar några ord och skyndar vidare, förbi exekutive producenten Christer Björkman, och vidare till vårt första möte, det med chefen för Ljuset.

Fredrik Jönsson är Melodifestivalens ljuschef. Han har arbetat med ljus i 27 år. Jobbade först på SVT i 13 år och blev sedan frilansare efter några år på bland annat Varilight.

– Hur har arbetet med ljusdesignen gått till i år? frågar jag.

– Jag får en scenografi som bestämmer vad jag skall göra, i det här fallet de här takbalkarna, säger Fredrik och pekar på de stora ljusprydda bågarna ovanför scenen. Och sedan måste jag hitta plats där jag kan placera ljuset. Sedan försöker jag fylla det utrymme så att det blir så effektivt som möjligt och att vi kan få till olika "lookar" till alla olika låtar. Och eftersom vi gör TV måste vi tänka 360 grader för vi har ju kameror på scenen i alla möjliga vinklar, så jag måste ha exponering i alla vinklar.

I september/oktober får Fredrik Jönsson scenografin av scenograferna och en deadline på cirka slutet av november att färdigställa riggens konstruktion i stora drag. Med detta jobbar också Emma Landare, ljussättare för SVT, som tar vid och utvecklar vidare där Fredrik dragit upp linjerna.

– Jag jobbar mycket med kontrast men hon tillför lite mer kvinnlig touch på det hela, pastellfärger och så vidare. Den kombinationen ger bra dynamik.

Efter detta räknar crewchef Peter Andersson på hur mycket sladd som går åt, hur mycket motorer som behövs, kanske byter ut vissa delar och tar hand om hela det tekniska genomförandet av ljusarrangemanget. Många frågor måste besvaras och problem lösas. Det går i år åt 1 415 kablar med en sammanlagd längd av 14 527 meter. Ljusutrustningen väger 14 193 kg och förbrukar drygt 626 kW.

– Sedan kommer frågan om hur mycket LED vi ska ha, vilket innehåll de ska ha och vilken känsla de ska förmedla. Måste matcha artisternas kläder och annat som kanske byts, förklarar Fredrik. Det är också väldigt mycket rekvisita i år, från stora trappor till sex stycken balett-torn med rörliga lampor i som rullas och flyttas runt under själva numret.

Inför Eurovision i Malmö har man tänkt lite annorlunda än vad många länder gjort föregående år.

– Vi stoppar den här kapprustningen som har pågått, framförallt när det har gått till stora diktaturer som vill visa framfötterna och satsar oerhörda pengar på mer av allt. Det är inte bra, för det har lett till att länder hoppar av Eurovision, för de vill inte vinna, för de har ingen chans att hänga på, och det är inte meningen med tävlingen. Vi måste göra nåt annat i år. Därför är vi i Malmö Arena och inte i Friends Arena, till exempel. Det är en enorm skillnad i storlek. Hade det varit i Ryssland hade de varit i Friends och beklätt väggar för 300 miljoner kronor. Men nu är vi i Malmö, och därmed inte sagt att det inte blir stort. Vi hänger in runt 700 rörliga lampor, så det blir en Eurovisionrigg i alla fall. Men i jämförelse hängde de in över 2000 rörliga lampor i Baku.

Lite om ljus-tekniken nu. Ljusstyrning: GrandMA2, 2 stycken system med full backup, trådbundet.

– Vi kör med koppar i år. DMX från mixplats. Vi har två operatörer som administrerar ljusriggen, men båda operatörerna kan ha armaturer i samma tross och då blir det krångligt kabel- och signalmässigt och då valde vi koppar i år. Av olika anledningar blev det enklare istället för nätverk. Däremot har vi nätverk på mixplats för att backa upp ljusborden där de i realtid backar upp sig. Så rasar ett bord går vi bara över till nästa så slår vi på switch för att byta kopparfeed. Koppartråd är också billigare jämfört med Ethernetnoder.

Lampor

Mycket Varilight 3000 Spot och Wash, samt 3500 Wash som gör grovjobbet. Sedan kommer en massa LED armaturer och dekor. Martin strobbar. Starlight är totalleverantör. Skärmarna är Mediatec. Och SVT:s dekorverkstad specialbygger mycket av dekoren.

En viktig detalj med ljus och scendesign är att den inte är högre än vad som ryms i de olika arenorna. Karlskrona är den lägsta av alla i Mello 2013.

– Vi började med worst case scenario, skrattar Fredrik. Och nästa vecka skall vi till Skellefteå som också är ett problem. Själva fundamentationen av den är gammal och det blir krångligt.

Nytt för i år är att alla i hela produktionen har samma tidskod, något som underlättar för alla tekniker att vara samkörda. En annan nyhet för i år är VL3500 WashFX som är en jättestark lampa och hänger som i en hästsko runt bakkanten av scenen.

– Den har verkligen tillfört "punsch" kan ►

Fredrik Jönsson, en man med ljusa idéer.

Fredrik Stålné och Christian Wetterlin, båda A-ljud för sändningsljud.

Fredrik Abbe Albin planterar in-ears och hjälper samtidigt artisterna att känna sig lugna.

Mats "Dallas" Dahl är chef över monitorljudet och jobbar med en Midas XL8.

Kontrollrummet i OB-bussen där bland annat producent Christer Björkman sitter och leder sändningen.

OB-bussen i garaget.

man säga. Många har reagerat på den.

– Vad är största utmaningen för er som jobbar med ljuset?

– Att se till att artisterna syns ur alla vinklar. Det skall ju vara så bra broadcastkvalitet som det bara går. Sean Banan är en stor utmaning eftersom han är överallt i publiken och vi har inte ljusstäckning för det. Det är bökigt att se till att han har bra ljus på sig överallt.

Ljud i örat

Vi går vidare och tittar närmare på ljudet. Produktionen har tre helt separata mixar. Monitor, arena och OB. Och EVS-repriser, förinspelat material och annat skickas tillbaka till dem så ljud går fram och tillbaka. Fredrik Abbe Albin är en av sex ljudtekniker som gör livljudet på arenan. Hans jobb börjar redan på onsdagen då han träffar artisterna i en annan lokal och noterar vem som sjunger vad och vad som behövs för liveframträdandet. På torsdag börjar han sätta på dem in-ear, sändare och lämnar sedan över till monitoravdelningen.

– Vad tycker artisterna om in-ear?

– Nya artister är vanligtvis öppna för in-ear. De äldre, som är vana vid lådor på scen, kan ha en lite svårare inlärningsperiod. In-ear har varit med sedan 2002 i melodifestivalsmanhang men från början mer som en option.

Då var det vanligast med luckor i scenen som öppnades med 28 monitorlådor under. Men det går inte nu, mycket för att det är mer dans och koreografi i tävlingen än vad det var då och är svårt att ha gallerluckor på scenen som artisterna kan fastna med klacken i.

– Vad är största utmaningen för dig?

– Nervösa artister. Då är det lika mycket mitt jobb att vara den människan som får dem att inse att det är coolt med allting runtomkring.

– Hur gör du?

– Man springer aldrig där jag är. Då blir nervösa människor ännu nervösare och detta är ju sista instansen innan de går upp på scenen och då skall det vara lugnt. Och ibland släpper jag iväg dem härifrån, men ibland, om de vill det, följer jag med en bit. Man hittar det som funkar för olika människor att tagga ner. Jag har ju hållit på sedan 2002 och långt innan dess som ljudtekniker.

Abbe tar med mig till monitoravdelningen och ljudtekniker Mats "Dallas" Dahl:

Han sitter vid ett för i år nytt mixerbord, ett Midas XL8.

– Deras flaggskepp, säger Dallas. Det tar 96 in, 32 Aux och 16 matriser som man kan använda som Auxar. Och det är fullt in och fullt ut. Annars inga större förändringar i tekniken utan ungefär samma som senaste 12 åren.

Allt som allt används 32 kanaler trådlösa mickar och 18 in-ear. Det är Shure in-ear, Sennheiser sändare och Shure-mikrofoner, analoga trådlösa. De flesta har handhållna mickar, utom denna vecka som Sean Banan har headset.

– Inga problem med bandbredden?

– Inte annat än när press kommer in och använder trådlösa sändare i arenan. Då tar vi deras sändare och presspass och så lär de sig till nästa år.

Sändningscentralen

Då är det dags att ta en titt i OB-bussen som står parkerad i ett garage under Scandinavium. I den sitter under sändning runt tio personer; en TOM, två BING, EVS-operatör, scripta, grafiker, producent, redaktörer, teknisk support och två ljudtekniker. Fredrik Stålne, och Christian Wetterlin är båda A-ljud i bussen. Fredrik har varit med sedan 2007 och detta är sjätte gången med Melodifestivalen. Först visar han hur ljudet kommer till bussen och vilka kontakter som absolut inte får dras ut.

– Ljudet konverteras till MADI i monitoravdelningen på deras Midasbord, görs om från multimode till single mode, som vi sedan konverterar om i en Solid State Logic burk här.

I bussens ljudstudio återfinns bland annat

On Top of the World, härlig ljussättning och fartig låt – räckte ändå inte till en finalplats.

Felicia Olsson med retrolåt och retroljussättning.

ett Lawo MC66 mixerbord, två stycken TC6000 system för broadcastlimitering, Genelec 8040 system, och diverse kringutrustning. De flesta effekter matas genom ett ProTools-system med effekter från bland annat SoftTube.

– Fördelen är att man kan sitta på kammaren i lugn och ro och snickra ihop effekterna och automatisera dem och så styr jag ProTools med en iPad. Tidskoden genereras i Playout-servern i monitoravdelningen, där alla backtracks går ifrån, ett Cubase-system. Det har en plug-in som man lägger på ett audiospår som sprutar ut det ihop med timeline, så det är väldigt enkelt. Och billigt.

– Största utmaningen?

– Att få ihop ett program som flödesmässigt fungerar bra ihop med alla andra bitar i programmet. Men vi har rätt så gott om tid och många genrep att känna på det.

Jakob Mårskog, TOM (Technical Operations Manager), sitter tillsammans med BING:arna inte långt därifrån. Läget är lugnt tycker han.

– Inga speciella utmaningar eller förändringar i år. Det är tredje året för mig nu men första året som TOM.

Scendesign med mycket LED

Ut igen ur bussen och tillbaka till arenan. Tobbe Berg, från Blixten & Co och inhyrd av SVT är scentekniker. Han jobbar tillsammans med Lasse Mossberg, inhyrd från Mediatec, och berättar lite om scenen i år.

– Scenograferna har gjort scenens design som jag och Lasse gjort om lite så att det blir genomförbart. Tänket i år är att det skall vara en mer öppen, platt yta som kan användas till dans och så vidare. Sedan har vi ju rekvisita som trappor osv. som kan rullas in.

De två har gjort jobbet i flera år och är vana. Men vissa saker är nya denna gång. ►

SHURE®

LEGENDARY
PERFORMANCE™

www.shure.com
www.axient.net
© 2012 Shure Incorporated

AXIENT

SÄKERSTÄLLER DIN PLATS

- I ETERN
- PÅ SCEN
- PÅ RAIDERN

MED TOTAL KONTROLL!

I ETERN

Intelligent frekvensskanning och övervakning av hela systemet i realtid.

PÅ SCEN

För mångårigt dagligt bruk i såväl fasta som rörliga sammanhang.

PÅ RAIDERN

Ett stort urval av välkända och meriterade kapslar. Smart laddsystem för enkel hantering och låga driftskostnader.

TOTAL KONTROLL

Dubbelriktad trådlös kontroll av alla parametrar hos såväl sändare som mottagare.

SHURE – DU BESTÄMMER

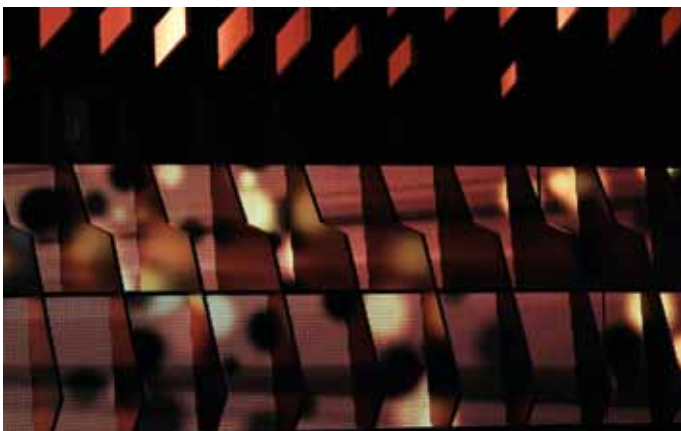
www.luthmansmths.se

Jakob Märskog, TOM.

Tobbe Berg och Lasse Mossberg, scenteknik.

Sådana här block med LED-pixlar sätts ihop med ljusprogrammeringen och lyser upp scenen eller visar olika mönster.

Här rattas ljuset, specialprogrammerat för varje låt.

– En nyhet är golvet, ett blankt laminatgolv limmat på skivor. Vi har ju haft glasgolv förut, med video i golvet och sånt.

Lasse visar runt på scenen och pekar på några av byggstenarna i designen, bland annat LED-blocken.

– LED-ljus från Barco och Olight. Olight block, med inbyggda LED dioder i, strax över 2000 block. De sitter på scenens framkant, i bågarna och på catwalken. Varje block har ett antal LED pixlar i sig och sätter man ihop tillräckligt många kan man titta på TV.

Ett bra genrep

Det är presskonferens i Green-room som lyser i blått och vi hänger på resten av journalisterna som nu strömmat in i arenan. Som sagt, Monitors fokus är inte artisterna utan tekniken. Men det kan ändå vara intressant att höra om chefproducenten eller programledarna har någon synpunkt på detta.

– Christer Björkman, är du som producent involverad i det tekniska?

– Egentligen inte. Jag är mer involverad i det tekniska från det konstnärliga perspektivet. Själva tekniken har jag absolut ingen koll på. Jag har bara koll på det som det tillför

programmet. Sedan är det andra som förstår och sköter om det tekniska.

– Hur skiljer sig Melodifestivalen från Eurovision?

– Det är större, allting, riggar och resurser, så klart. Det är på en annan kravnivå, det är ju ett EM, inte SM. Men vi kan se detta som ett bra genrep och vi kommer att vara varma i kläderna. Vi växlar bara upp ett steg.

Danny Saucedo är en av programledarna och vi tar en snabb intervju med honom också.

– Förra året hade du en tekniskt intressant dräkt på dig. Är det någon spännande teknik i uppträdandena i år?

– Nej, egentligen inte. Inte så avancerade pryglar i några nummer. Men det vi betonar i denna produktion är kameravinklar och ljus och så har vi en speciell ljusrigg i år.

– Hur upplever man tekniken annars, tycker du som artist? Glömmer man den eller kan den vara jobbig?

– Nej, absolut inte. Det är bland annat därför jag vill vara med i Melodifestivalen, helst varje år. Det är ju enda gången man, som popsnöre, får stå på en sån scen som jag skulle vilja vara ute och turnera med själv. Men jag

är en medelstor artist i ett litet land och det finns inte ekonomi att dra på en sån här turné, och det finns inte människor att fylla en sån här arena för bara en person. Så det här är ju rena drömmen för mig att få stå här med LED skärmar och ljus för flera miljoner.

– Har du haft nån hand med i spelet att välja teknik?

– Nej, det jag bidrar med är mina Ultimate Ears, liksom, men de har jag till och med glömt hemma, så jag får låna ett par Shure in-ears här. Sen gillar jag Shure mickar personligen.

– Nåt annat om tekniken?

– Ja, det här är det proffsigaste som finns i Sverige. Det är en ynnest att få vara ute med en sån här produktion.

Det är dags att lämna Melodifestivalgänget i fred för fortsatta repetitioner inför livesändningen imorgon. Vi tackar SVT:s pressavdelning för den eminenta specialguidningen. Det har varit intressant att få titta in och kolla upp tekniken och teknikerna bakom det hela. Tyvärr räcker inte våra spalter till för en komplett teknikklista denna gång, men det kommer mer. Det blir större och tekniskt ännu mer intressant på Eurovision Song Contest finalerna i Malmö Arena i maj. ■

Hon är Eurovisions officiella tekniska produktionsfotograf

Varje gigantisk produktion som använder den senaste och mest avancerade tekniken förtjänar en bra fotograf dedikerad till att dokumentera den fantastiska tillställningen. Det är inte varje år som Eurovisionfinalen är i Sverige, så mycket möda och resurser har gått åt till att göra en imponerande produktion som visar Sverige i sin rätta sida för omvärlden.

Till Eurovision Song Contest:s final i Malmö 2013 anlitas en som varit med förut, nämligen Londonbaserade Louise Stickland, att förevisa den tekniska produktionen. Monitor träffade Louise i Göteborg i februari samma vecka som Melodifestivalens deltävling i Göteborg gick av stapeln.

Louise Stickland är både fotograf, skribent

och PR-agent på samma gång och tar på sig många internationella uppdrag. Jobbet tar henne till stora delar av världen och rätt så ofta till olika delar av Asien, Sydafrika, Sydamerika, USA och konstant runt i Europa.

– Jag älskar att resa, se många olika platser och träffa intressanta människor. Jag har levt så i många år och tycker det är toppen. Mina föräldrar var båda frilansare, pappa fotograf och mamma artist, och reste mycket... så jag är van vid zigenarlivsstilen nästan sedan födseln, säger Louise.

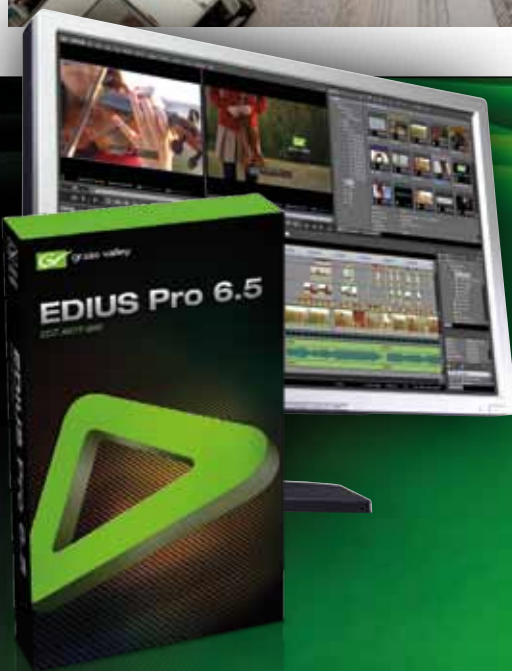
Hon har även varit i Sverige flera gången på olika jobb, men har aldrig fått chansen att äta en äkta svensk semla. Vi tar därför en sväng till ett café i saluhallarna i centrala Göteborg

där hyllorna frestar, inte bara med nybakade nyttiga svenska rågbröd utan även mindre nyttiga fullmatade semlor. Man kan ju inte besöka Sverige i februari utan att provsmaka denna svenska bakelse. Louise kommenterar den positivt. Inte allt i hennes yrke är dock lättsmält.

– Det mest utmanande med mitt jobb är väl att det ofta är väldigt hektiskt och att man ofta behöver hålla många personer och klienter nöjda på en gång. Dessutom reser jag med 30 kilo extrabagage med all fotoutrustning plus två bärbara datorer, minst två mobiltelefoner och annan teknisk utrustning som behövs för att kunna vara en vägnars krigare. Det kan vara stressande att hålla reda på allt.

Louise är specialiserad på fotografering i svagt ljus och scenljus har uppdraget att under hela finalveckan fotografera hela arrangemanget, backstage, repetitioner och det tekniska utförandet. Det kommer att vara mycket ljus, lampor, silhuetter och troligtvis samtidigt foton från dunkla hörn och vrår som allt, förhoppningsvis, skall se bra ut på bild.

Men det är alltså inte första gången hon plåtar Eurovision. Första gången var 2005 i Kiev då hon även träffade Ola Melzig, tekniskt ansvarig för Eurovision, som bjöd in henne till sitt team i finalen i Finland 2007. Louise och Ola har även gjort flera andra jobb tillsammans i Sverige, som exempelvis Nobelfester och den arkitektoniska ljusdesignen på Malmö kyrkogård. Så nu återvänder Louise till Malmö för hennes tredje Eurovisionsfinal. ■

EDIUSTÄVNINGEN AVGJORD!

Tack för alla bidrag och svar på tävlingsfrågorna. Juryn har nu utsett en vinnare....

Grattis till Dinko Bajramovic i Göteborg som vann en fullversion av Grass Valley Edius 6.5. Han kommer troligtvis att ha stor nytta av programvaran eftersom han, förutom att han lyckades att svara rätt på tävlingsfrågorna, anser att Edius passar hans behov. Han säger:

– Eftersom EDIUS gör allt effektarbete med hjälp av datorns processor så kan jag arbeta på min bärbara utan problem, trots att den inte har det grymmaste grafikkortet.

För andra som är intresserade av Edius så hade vi ett test av programmet i vårt förra nummer av Monitor.